

Barbara Oratowska, Stanisław Estreich

Uroczystość w Lublinie – wystawa

Palestra 49/5-6(557-558), 294-298

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

adwokaci i zaproszeni goście, udali się do malowniczo położonego w pobliskiej Niewodnicy Kościelnej „Dworku Legionistów” i tam przy suto zastawionych stołach, w miłej scenerii pamiątek i ciekawych zdjęć z życia Marszałka Józefa Piłsudskiego, przy dźwiękach muzyki w wykonaniu uroczego zespołu taneczno-wokalnego bawiono się do późnego wieczoru.

Jerzy Korsak

IZBA LUBELSKA

UROCZYSTOŚĆ W LUBLINIE – WYSTAWA

Ocalić od zapomnienia, przypomnieć wartości, pokazać prawdziwą palestrę, w czasach, gdy patriotyzm staje się słowem bez treści, a wszelkie wartości moralne i etyczne wydają się nie mieć znaczenia – taki cel przyświecał Okręgowej Radzie Adwokackiej w Lublinie i Muzeum Lubelskiemu Oddział Martyrologii „Pod Zegarem”, organizatorom wystawy zatytułowanej „Patriotyczne postawy adwokatów Izby Lubelskiej w okresie okupacji hitlerowskiej i sowieckiej 1939-1944”.

Uroczystością inauguracyjną otwarcie wystawy było odsłonięcie w dniu 23 kwietnia br. tablicy pamiątkowej, poświęconej mecenasowi Stanisławowi Jerzemu Kalinowskiemu, o następującej treści: „Dziekan Izby Adwokackiej w Lublinie 1938–1948 gorący patriota, prawy i szlachetny człowiek o niezwykłej skromności, znany i ceniony społecznik. Adwokaci Izby Lubelskiej A.D. 2004”. Tablicę wykonał znany lubelski artysta rzeźbiarz Stanisław Stasz. W uroczystościach odsłonięcia udział brał: syn Stanisława Kalinowskiego, przybyły z Krakowa wraz z żoną, prof. Lech Kali-

nowski, światowej sławy znawca sztuki średniowiecza i renesansu, oraz jego wnukowie i prawnuk.

24 kwietnia 2004 r. w zabytkowej Kaplicy Trójcy Świętej na zamku lubelskim została odprawiona msza święta w intencji adwokatury, którą celebrował ks. arcybiskup Józef Życiński metropolita lubelski.

Komitet Honorowy wystawy tworzyli i uczestniczyli w uroczystościach: ks. arcybiskup Józef Życiński, wojewoda lubelski Andrzej Kurowski, marszałek województwa lubelskiego Henryk Makarewicz, prezydent Lublina Andrzej Pruszkowski, przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej Ferdynand Rymarz, prezes Naczelnej Rady Adwokackiej Stanisław Rymar, profesor Maria Poźniak-Niedzielska, Joanna Miketta, profesor Lech Kalinowski oraz dyrektor Muzeum Lubelskiego Zygmunt Nasalski. Uroczystości zaszczylicili również swoją obecnością przedstawiciele Prezydium NRA – Zbigniew Dyka i Piotr Sendeki, wiceprezes Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Ireneusz Bieniaszkiewicz, przedstawiciele sądów, prokuratur, Polskiego Czerwonego Krzyża, wyższych uczelni i szkół lubelskich, dziekan Okręgowej Izby Radców prawnych Sławomir Buczański, przedstawiciele środowisk kombatanckich, Rodziny Katyńskiej, adwokaci i aplikanci Izby Lubelskiej.

Zamek lubelski w latach okupacji hitlerowskiej pełnił funkcję więzienia śledczego podległego policji bezpieczeństwa i służbie bezpieczeństwa dystryktu lubelskiego, a także więzienia karnego podległego sądowi. Należał bez wątpienia do największych tego rodzaju miejsc gehenny na okupowanych ziemiach polskich. Przez ponure cele zamkowe przeszła większość adwokatów, których sylwetki prezentowane są na wystawie. Jest to pierwsza ekspozycja, która pokazuje patriotyczne postawy adwokatów Izby Lubelskiej w okresie wielkiej próby. Poprzez ukazanie najważniejszych faktów z życia zawodowego, społecznego, politycznego w okresie międzywojennym, a przede wszystkim działalności podziemnej podczas okupacji hitlerowskiej i sowieckiej możemy prześledzić ich opór i walkę wobec dwóch agresorów. Na wystawie zgromadzono fotografie, dokumenty, pamiątki osobiste i rodzinne członków palestry Izby Lubelskiej. Można obejrzeć także ich dyplomy ukończenia studiów prawniczych z Uniwersytetów: Lubelskiego, Warszawskiego, Poznańskiego, Lwowskiego im. Jana Kazimierza, Stefana Batorego w Wilnie i późniejsze dokumenty związane z aplikacjami sędziowskimi i adwokackimi.

Osobną grupę stanowią dokumenty i odznaczenia wojskowe związane z udziałem lubelskich adwokatów w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r. i wojnie obronnej we wrześniu 1939 r. (m.in. Otmara Poźniaka, Stanisława Radzkiego, Tadeusza Głuchowskiego) oraz fotografie i noty przedstawicieli lubelskiej palestry zamordowanych w Katyniu i w innych nieznanach miejscach na Wschodzie (m.in. Romuald Timme, Zygmunt Kulczycki, Michał Starczewski, Albin Ważyński, Józef Kurmanowicz).

Bogata korespondencja z obozów koncentracyjnych: Sachsenhausen-Oranienburg, Dachau, Oświęcim (Lucjana Miketty, Stanisława Radzkiego), grypsy pisane przez rodzinę Wacława Bartkiewicza na Zamek, listy i przedmioty wykonywane w obozach w Charkowie i Riazaniu (Otmara Poźniaka), odznaczenia ze szlaku bojowe-

go (Tadeusza Głuchowskiego) wykazy strat, 70 krótkich not biograficznych i wiele innych dokumentów mają za zadanie przybliżyć młodemu pokoleniu ofiarę, jaką złożyli adwokaci Izby Lubelskiej w walce o wolną i niepodległą ojczyznę. Na wystawie przedstawiono sylwetki adwokatów, którzy działali w Tajnej Radzie Adwokackiej. Byli to m.in. Stanisław Jerzy Kalinowski, Lucjan Miketta, Stefan Grymiński,

Otmar Poźniak, Tytus Daszkiewicz-Bortnowski. Działalność konspiracyjną podjęli z pełną świadomością, zdając sobie sprawę z zagrożeń z tym związanych. Wszyscy zetknęli się z terrorem okupantów jako więźniowie zamku, oflagu i obozów koncentracyjnych.

9 listopada 1939 r. Okręgowa Rada Adwokacka została rozwiązana. W tym samym dniu gestapo aresztowało 21 lubelskich adwokatów jako zakładników i osadziło w więzieniu na zamku. Z tej grupy 23 grudnia 1939 r. rozstrzelano dwóch: Edwarda Lipskiego i Władysława Rutkowskiego, a pozostali do połowy 1940 roku zostali zwolnieni. Jesienią 1940 roku niemiecki Wydział Sprawiedliwości wyznaczył komisaryczne władze Izby Lubelskiej. Komisarycznym kierownikiem i zarządcą został Stanisław Kalinowski, a Radę Przyboczną tworzyli Waclaw Bartkowicz, Lucjan Miketta i Otmar Poźniak.

Stanisław Kalinowski i jego koledzy z Rady Przybocznej zarządzali Izbą Adwokacką z godnością, w sposób który jednal im szacunek i uznanie społeczności adwokackiej. Jednocześnie od 1940 roku działały dwa konspiracyjne zespoły adwokackie. Pierwszy, zwany „Komitetem”, pod przewodnictwem Stanisława Kalinowskiego kierował tajnym ruchem oporu adwokatury lubelskiej przeciwko hitlerowskiemu okupantowi oraz wyrażał opinie w zakresie obowiązków powierzonych komisarycznym władzom Izby.

Drugi zespół, kierowany również przez Stanisława Kalinowskiego przy współdziałaniu Tytusa Daszkiewicza-Bortnowskiego i Otmara Poźniaka, rozważał zagadnienia ustawodawcze i naukowo-prawnicze związane w szczególności z zawodem adwokata.

Godne podkreślenia było konspiracyjne współdziałanie obrońców i sędziów polskich w sprawach karnych w celu ochrony Polaków przed osadzeniem ich w więzieniach administrowanych przez Niemców. Na szeroką skalę urządzone były zbiórki pieniędzy przeznaczanych na pomoc dla aresztowanych, wywiezionych do obozów koncentracyjnych lub przebywających w niewoli kolegów.

Nadmienić należy, że żaden z adwokatów Izby Lubelskiej nie podpisał volkslisty.

Wystawie towarzyszyła sesja naukowa prowadzona przez profesora KUL Jerzego Markiewicza, adwokata i byłego dziekana ORA w Lublinie. Profesor J. Markiewicz rozpoczął sesję od wprowadzenia na temat udziału adwokatów w strukturach państwa podziemnego. Ponadto wygłoszone zostały referaty: „Polityka okupanta hitlerowskiego i sowieckiego wobec adwokatów Izby Lubelskiej, w latach 1939–44” – mgr J. Kłapeć, „Lubelscy adwokaci E. Lipski i Wł. Rutkowski straceni w noc wigilijną 23 grudnia 1939 r.” – dr J. Marczuk, „Ludwik Christians” – mgr Z. Leszczyńska oraz „Tajna Rada Adwokacka – biogramy” – mgr B. Oratowska.

W bardzo osobistym, ciepłym wystąpieniu prof. Maria Poźniak-Niedzielska przedstawiła losy swojego ojca – działacza Tajnej Rady Adwokackiej i zastępcy Delegata Rządu Londyńskiego na województwo lubelskie adwokata Otmara Poźniaka. Obdarowała również ORA w Lublinie dziełem „O powołaniu adwokatury i sztuce obrończej” autorstwa Fernanda Payena, byłego dziekana Rady Adwokackiej w Paryżu.

Prezentowana wystawa odbiła się szerokim echem wśród mieszkańców Lublina i cieszy się wielkim powodzeniem. Na ekspozycji prowadzone są przez kustosz B. Oratowską wykłady dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz lekcje muzealne dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej szkół lubelskich. Wystawa na zamku lu-

belskim będzie prezentowana do końca czerwca 2004 r., a później zostanie przeniesiona do Muzeum Martyrologii „Pod Zegarem” na ul. Uniwersytecką w Lublinie.

Komitet Organizacyjny w składzie Barbara Oratowska – kierownik Oddziału Martyrologii „Pod Zegarem” Muzeum Lubelskiego, Zofia Leszczyńska – Związek Żołnierzy AK oraz Stanisław Estreich, dziekan ORA w Lublinie składają serdeczne podziękowanie tym wszystkim, którzy przyczynili się do zorganizowania wystawy udostępniając swoje najcenniejsze pamiątki i udzielając wsparcia umożliwiającego jej realizację.

Barbara Oratowska i Stanisław Estreich

Od redakcji:

Szczegółowe biogramy adwokatów Izby Lubelskiej prezentowanych na wystawie będą ukazywać się sukcesywnie na łamach naszego pisma.

IZBA WARSZAWSKA

ZGROMADZENIE IZBY ADWOKACKIEJ W WARSZAWIE

Na Zgromadzeniu Izby Adwokackiej w Warszawie w dniach 15, 16 maja 2004 r. dokonano wyboru: na stanowisko Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie adw. **Jacka Trełę**, na stanowisko Prezesa Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej, adw. **Leona Krysztofowicza**, na stanowisko Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej adw. **Leszka Frączaka**.

Członkami Okręgowej Rady Adwokackiej zostali wybrani: adw. Barański Włodzimierz, adw. Gintowt Ziemisław, adw. Gujski Waldemar, adw. Jacyna Jakub, adw. Kacprzycki Andrzej, adw. Komorowski Krzysztof, adw. Kruszyński Piotr, adw. Kuczyński Józef, adw. Lagut Andrzej, adw. Mikke Stanisław, adw. Orliński Andrzej, adw. Romańczuk Henryk, adw. Stępiński Krzysztof, adw. Tomaszek Andrzej.

Zastępcami członków ORA zostali wybrani: adw. Zbigniew Banaszczyk, adw. Krystyna Kleiber, adw. Bartosz Grohman, adw. Radwan-Röhrenschef Marcin.

Sędziami Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w Warszawie zostali wybrani: adw. Antoszewski Maciej, adw. Brydak Jacek, adw. Cieśliński Marcin, adw. Goetze Janusz, adw. Hebda Andrzej, adw. Jacyno Stefan, adw. Jankowski Tomasz, adw. Kabański Witold, adw. Kłosiewicz Przemysław, adw. Krzywicki Jerzy, adw. Kujawa Jacek, adw. Kuliński Piotr, adw. Łempicki Jacek, adw. Majewski Grzegorz, adw. Morawski Andrzej, adw. Nowakowska-Zimoch Jolanta, adw. Peterek Andrzej, adw. Pszczołowska Anna, adw. Sikorski Piotr, adw. Sobkiewicz Zygmunt, adw. Sterniak-Kujawa Joanna, adw. Ślusarek Maciej, adw. Wasilewski Wiesław.

Zastępcami sędziów Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w Warszawie zostali wybrani: adw. Berus Ryszard, adw. Machała Wojciech, adw. Ufnal Adam.